

საგადასახადო ტვირთის ოპტიმალური განაწილების ზოგიერთი საკითხი

გადასახადები საბაზრო ეკონომიკის სახელმწიფო რეგულირების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს და ეფექტიან ინსტრუმენტს წარმოადგენს. ამიტომ საქართველოში ეკონომიკური რეფორმების გატარებისა და ეკონომიკური სისტემის მართვის გარდაქმნის პროცესში დიდი ყურადღება დაეთმო საგადასახადო რეფორმის განხორციელების პროცესს და ქვეყანაში საგადასახადო კანონმდებლობის შექმნას. აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ საქართველოს საგადასახადო კოდექსში შეტანილმა ცვლილებებმა და დამატებებმა ვერ აღმოფხვრა საგადასახადო სისტემის არასრულყოფილება, ვერ უზრუნველყო საგადასახადო რეფორმის გატარებით სასურველი შედეგების მიღწევა.

ქვეყნის ეკონომიკაში გადასახადის გადამხდელთა საგადასახადო ტვირთის ოპტიმალური განაწილების საკითხი კვლავ რჩება ერთ-ერთ ყველაზე მწვავე პრობლემად. დღემდე ეკონომიკურ ლიტერატურასა და ნორმატიულ დოკუმენტებში „საგადასახადო ტვირთის“ ცნების განსაზღვრის აღსანიშნავად გამოიყენება ისეთი გამონათქვამები, როგორცაა „საგადასახადო წნეხი“, „ბეგარისებური წნეხი“, „საგადასახადო დაბეგვრის უკიდურესი დონე“, „საგადასახადო დაბეგვრის სრული განაკვეთი“, „საგადასახადო დატვირთვა“ ამ ცნებათა მკაფიო გამიჯვნისა და მკაცრი განსაზღვრის გარეშე. ძალიან ხშირად საგადასახადო ტვირთი ფასდება სახელმწიფოს მიერ ამოღებული სავალდებულო გადასახადების (ასევე მოსაკრებლების და გადასახდელების) საერთო მოცულობის სიდიდის შეფარდებით მთლიან შიდა პროდუქტთან. მთლიანი საგადასახადო ტვირთი იზომება აბსოლუტურ გამოხატულებაში - ფულად ერთეულებში. თუმცა ამგვარი მიდგომისას ძალიან ძნელია საგადასახადო ტვირთის სიმძიმეზე მსჯელობა, ვინაიდან მსგავსი მიდგომა, საჭიროებს შესაპირისპირებელი ბაზის არსებობას, მოქმედი საგადასახადო დაბეგვრის ნორმების შედარებას საგადასახადო დაბეგვრის ოპტიმალურ დონესთან ფულად გამოხატულებაში, რომლებიც რეალურად არ არსებობს. „საგადასახადო ტვირთის ეს მაჩვენებელი, ჩვენი აზრით, ქვეყნის ეკონომიკაში არსებულ მდგომარეობას სრულად ვერ ასახავს, რადგანაც ფაქტობრივად აკრეფილი საგადასახადო შემოსავლები პოტენციალურად არსებულ საგადასახადო შემოსავლებს არ მოიცავს, ხოლო აღრიცხული ერთობლივი შიგა პროდუქტის მაჩვენებლის „მიღმა“ ჩრდილოვანი ეკონომიკა რჩება, რაც სხვადასხვა მიზეზთა გამო, მათ შორის, უწინარეს ყოვლისა, საგადასახადო ტვირთის სიმძიმით არის გამოწვეული“¹ შეიძლება უფრო ობიექტურად და დამაჯერებლად მსჯელობა სამრეწველო და სხვა საწარმოო დაწესებულებების საგადასახადო ტვირთის შესახებ საგადასახადო განაკვეთების პროცენტული სიდიდის მიხედვით, მაგრამ ასეთი მიდგომისას სხვადასხვა სახის გადასახადების საგადასახადო დაბეგვრის ბაზების

განსხვავების გამო საგადასახადო ტვირთის შედარებით მათი წვლილის შეფასება ვერ ხერხდება.

ვინაიდან გადასახადი თავისთავად წარმოადგენს ეკონომიკური სუბიექტის შემოსავლის ნაწილის ამოღებას ბიუჯეტის სასარგებლოდ, საგადასახადო ტვირთის (გადასახადების რიცხვის ზრდა, საგადასახადო განაკვეთის გადიდება) გაძლიერებას მივყავართ ერთობლივი მოთხოვნის ისეთი კომპონენტების კლებამდე, როგორცაა პირადი მოხმარება და ინვესტიციები, ერთობლივი მოთხოვნის შემცირება წარმოქმნის წარმოებული მთლიანი ეროვნული პროდუქტის რეალიზაციის პრობლემას. მასზე საპასუხო რეაქციას კი წარმოადგენს ერთობლივი მიწოდების კლება. სამართლიანია საწინააღმდეგო მტკიცებაც, კერძოდ, ის რომ საგადასახადო ტვირთის შემცირებას მივყავართ ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა განკარგულებაში დარჩენილი შემოსავლის ზრდასთან. ამასთან დაკავშირებით მართლზომიერია გაიზარდოს პირადი მოხმარების, დანაზოგებისა და ინვესტიციების მოცულობა. ერთობლივი მოთხოვნის ზრდა კი თავის მხრივ განაპირობებს ერთობლივი მიწოდებისა და მთლიანი ეროვნული პროდუქტის ზრდას. ამრიგად, გადასახადები შეიძლება გამოყენებულ იქნეს როგორც ეკონომიკური ზრდის ტემპების შემცირების, ასევე დეპრესიული ეკონომიკის გამოცოცხლების ინსტრუმენტი.

გადასახადები შეიძლება გამოყენებულ იქნეს როგორც ეკონომიკის დარგობრივი, შიდადარგობრივი, დარგთაშორისი და რეგიონთაშორისი პროპორციების ჩამოყალიბებაზე ზემოქმედების ინსტრუმენტი.

საგადასახადო ტვირთის ზრდა ამცირებს შრომით და სამეწარმეო აქტივობას. ეკონომიკურ სუბიექტთა მხრიდან საგადასახადო ტვირთის გაძლიერება იწვევს შრომითი (რატომ ავიღოთ დამატებითი სამუშაო?) და სამეწარმეო (რატომ მოვახდინოთ ინვესტირება?) აქტივობის დაქვეითებას; 2) საგადასახადო ცვლილებების განხორციელების პირობებში რისკის გაწევის სურვილის არქონას (ან შიშს); 3) დანაზოგების გადინებას საზღვარგარეთ; 4) „ჩრდილოვან“ ეკონომიკაში გადასვლას (როგორც მეწარმეების, ასევე დაქირავებულ პირთა). საბოლოოდ, ზემოთ აღნიშნული პროცესების განვითარებას მივყავართ ერთ შედეგამდე, კერძოდ, ბიუჯეტი უწინარესად კარგავს უფრო მეტ შემოსავლებს გრძელვადიან პერიოდში, ვიდრე მიიღებს მოკლევადიან პერიოდში.

საგადასახადო განაკვეთების შემცირებას, ასევე საგადასახადო შეღავათების სისტემის გაფართოებას პირველ ხანებში მივყავართ ბიუჯეტში შემოსავლების შემცირებასთან. თუმცა მეწარმეთა და დაქირავებულ პირთა დაინტერესების მატებით და ეკონომიკური აქტივობის გაძლიერებით მოსალოდნელია ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების ზრდას ჰქონდეს ადგილი. ამდენად, დღეს შემოსავლების გარკვეული ნაწილის მიუღებლობით, ბიუჯეტს მომავალში ერთიორად შეუძლია მისი ანაზღაურება (შევსება).

თუმცა დღევანდელ კეთილდღეობის შეწირვა მომავლისათვის ყოველთვის რთულად აღიქმება. განსაკუთრებით ძნელია იგი სახელმწიფოსათვის. საგადასახადო განაკვეთების ოპტიმალური სიდიდის განსაზღვრა მეტად მნიშვნელოვანი და რთული ამოცანაა. მისი გადაწყვეტა გართულებულია ეროვნული, კულტურული და ფსიქოლოგიური ფაქტორებიდან გამომდინარე. მაგალითად, ამერიკელები მიიჩნევენ რომ გადასახადის ჯამური განაკვეთის 75%-ის დონეზე არსებობის პირობებში არავენ იმუშავებდა ლეგალურ ეკონომიკაში. თუმცა შვედები ამგვარი საგადასახადო განაკვეთის მოქმედებისას მუშაობენ.

როგორც ცნობილია, ამერიკელმა ექსპერტებმა პროფესორ ა.ლაფერის ხელმძღვანელობით გაანალიზეს საგადასახადო განაკვეთის სიდიდესა და ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლებს შორის დამოკიდებულება. მათ თეორიულად დაასაბუთეს გადასახადის ჯამური ოპტიმალური განაკვეთი 50%-ის ოდენობით.

მეცნიერებმა დაამტკიცეს, რომ საგადასახადო განაკვეთის 50%-მდე ზრდას თან ახლავს საგადასახადო შემოსავლების თანხის ზრდა ბიუჯეტში. მაგრამ საგადასახადო განაკვეთის 50%-ზე ზევით ზრდისას შეინიშნება ბიუჯეტის შემოსავლების მკვეთრი შემცირება, ვინაიდან შესამჩნევად ეცემა მეწარმეთა და მოსახლეობის ეკონომიკური აქტივობა. ამდენად „ლაფერის ეფექტი“ ვლინდება იმაში, რომ საგადასახადო განაკვეთის შემცირებას ოპტიმალურ დონემდე მოკლევადიან პერიოდში მივყავართ ბიუჯეტში საგადასახადო შემოსავლების დროებით შემცირებამდე, ხოლო გრძელვადიან პერიოდში მის ზრდამდე, ვინაიდან შრომითი და სამეწარმეო აქტივობის სტიმულები მატულობს და ეკონომიკურ სუბიექტთა გადასვლა წარმოებს „ჩრდილოვანი“ ეკონომიკიდან ლეგალურ სფეროში.

თეორიულად საგადასახადო დაბეგვრის დონე უნდა შეესაბამებოდეს იმ ფაზას, რომელშიც ქვეყნის ეკონომიკა იმყოფება, კერძოდ წარმოების აღმავლობის პირობებში საჭიროა გადასახადების განაკვეთების ზრდა, რაც არ გამორიცხავს პრიორიტეტული დარგებისათვის მათი კლების ალბათობას. ხოლო კრიზისის შემთხვევაში კი – გადასახადების განაკვეთების შემცირებასა და მწარმოებლებისათვის საგადასახადო შეღავათების შემოღებას, რიგ შემთხვევებში კი რეგრესული განაკვეთების დადგენას გადასახადებზე.

საქართველოს სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტის ინფორმაციით საგადასახადო ტვირთი (საგადასახადო შემოსავლების შეფარდება მშპ-თან) 1995 წელს 7%-ს, 1996 წელს – 10,8%-ს, 1997 წელს – 13%-ს, 1998 წელს – 13,3%, 1999 წელს – 26%-ს, 2000-2001 წლებში კი – 14,5%-ს შეადგენდა.

ცალკეული გადასახადების განაკვეთების შედარება არ იძლევა საშუალებას შევაფასოთ საგადასახადო ტვირთის სიმძიმე. ამ მიზნისათვის გამოიყენება

საგადასახადო გადახდების ეფექტიანი განაკვეთი აქციონერების, მუშაკების, საწარმოების მიერ გადახდილი გადასახადებისა და ანარიცხების მთლიანი ჯამის შეფარდება, მთლიან დამატებულ ღირებულებასთან (წარმოებაშიც და მიმოქცევაშიც). ეფექტიანი განაკვეთი გვიჩვენებს, დამატებული ღირებულების თუ რა ნაწილი მიდის სახელმწიფო ბიუჯეტში და არასაბიუჯეტო ფონდებში. საგადასახადო ტვირთის ზოგადი შეფასების ეფექტიანი განაკვეთი განისაზღვრება წარმოების საშუალო პირობებისათვის, როცა არ არსებობს შეღავათები და შემოსავლების გადამეტებული ამოღება ბიუჯეტისათვის.

წამყვან ქვეყნებში ეფექტიანი განაკვეთების თვალსაზრისით დღეისათვის შემდეგი მდგომარეობაა: ამერიკის შეერთებულ შტატებში, დანიაში, ნიდერლანდებში, ინგლისში, ეფექტიანი საგადასახადო განაკვეთი მერყეობს 37-40% ფარგლებში, 40%-ზე მეტია გერმანიაში, ფინეთში, იტალიაში. მსოფლიოში ყველაზე დაბალი ეფექტიანი განაკვეთია ჰონკონგში _20,5%. რაც შეეხება პოსტსაბჭოურ ქვეყნებს, ბალტიისპირეთის ქვეყნებში იგი არ აღემატება 45%-ს, რუსეთსა და უკრაინაში ეფექტიანი განაკვეთი 59-60%-ს შეადგენს, საქართველოში კი „მაკროეკონომიკურ დონეზე საგადასახადო ტვირთი ოფიციალურ (აღრიცხულ) ეკონომიკაში 40 პროცენტზე მაღალია“.

თეორიული გამოკვლევები გვიჩვენებს, რომ გაფართოებული კვლავწარმოების უზრუნველყოფისათვის აუცილებელია არსებობდეს ეფექტიანი განაკვეთი 35-40% ფარგლებში. სხვა შემთხვევაში წარმოების განვითარების უზრუნველყოფა თითქმის შეუძლებელი ხდება, რასაც თან ერთვის საბიუჯეტო დეფიციტი და საფინანსო კრიზისი ქვეყანაში.

ჩვენი აზრით, საქართველოში მოქმედი საგადასახადო დაბეგვრის სისტემა ვერ ახდენს თავისი მატსიმულირებელი პოტენციალის რეალიზებას. ეს ხდება რიგი მიზეზების ხელშეწყობით, კერძოდ, როგორცაა: საგადასახადო დაბეგვრის საერთო დონის ამაღლება, რასაც შედეგად მოსდევს საწარმოთა მასობრივი თავის არიდება გადასახადების გადახდაზე; არასაკმარისად დასაბუთებული შეღავათების არსებობა; გადაუხდელობის მაღალი დონე; საწარმოთა ფულადი საშუალებების უკმარისობა; წარმოების და მოხმარების დაბალი დონე. საგადასახადო სტიმულებს გააჩნია მგრძობელობის მაღალი ხარისხი და თავის გამოვლენა შეუძლია მხოლოდ მყარად ფუნქციონირებადი, განვითარებული ეკონომიკის პირობებში.

ამას ადასტურებს ქვეყანაში არაპირდაპირი გადასახადების საგადასახადო ტვირთის საერთო სიდიდის სიჭარბის ფაქტი, რომლებიც, ერთი მხრივ, ყველაზე უფრო მოსახერხებელია ფისკალური თვალსაზრისით, რადგან ისინი უზრუნველყოფენ საგადასახადო შემოსულობათა სტაბილურ დონეს ბიუჯეტში, ხოლო მეორე მხრივ, ფინანსური სტაბილურობის და ეკონომიკური ზრდის პირობებში არ ახდენენ უარყოფით გავლენას წარმოებაზე.

აუცილებელია აღინიშნოს, რომ დასავლეთის ქვეყნების და საქართველოს საწარმოთა საგადასახადო ტვირთის საერთო სიდიდეების შორის არსებობს მნიშვნელოვანი განსხვავება, რაც განპირობებულია იმით, რომ ჩვენ ქვეყანაში სამეწარმეო საქმიანობაზე საგადასახადო დაბეგვრის ბაზები ბევრ გადასახადზე განვრცობილია.

დასავლეთის ქვეყნებში საგადასახადო დაგეგმის განვითარებულ სისტემას და კანონმდებლობით დადგენილ შეღავათთა ერთობლიობას ისინი მიჰყავს იქამდე, რომ საგადასახადო დაბეგვრის რეალური განაკვეთები აღმოჩნდება ხოლმე კანონმდებლობით დადგენილის ქვემოთ, რაც განაპირობებს მწარმოებლების ერთიანი საგადასახადო ტვირთის მნიშვნელოვნად უფრო დაბალ დონეს, ვინაიდან საქართველოში საწარმოო სექტორზე საგადასახადო ტვირთი ნაწილდება ცალკეულ სემენტებსა და კონკრეტულ გადასახადის გადამხდელებზე ძალზე უთანაბროდ. საქართველოში არსებულ საგადასახადო სისტემაში ფორმალურად უთანაბრობა არ არსებობს (მაგალითად, საკუთრების ფორმების ან ადგილმდებარეობის მიხედვით), თუმცა რეალურად ცალკეული გადასახადების გადამხდელების მდგომარეობაში შეინიშნება ძალიან დიდი განსხვავება, რომელიც აიხსნება ნაწილობრივ კანონმდებლობის ძნელად აღსაკვეთი ნაკლოვანებით, ნაწილობრივ კი სხვადასხვა კატეგორიის გადასახადების გადამხდელების არაერთგვაროვანი გამჭირვალობით. ამიტომ საწარმოთა ერთი ნაწილი უზომოდ დიდი ტვირთის მატარებელია, ხოლო დანარჩენი მინიმალურის, ან საერთოდ არ იხდის გადასახადებს. „მაკროეკონომიკურ დონეზე საგადასახადო ტვირთი ოფიციალურ (აღრიცხულ) ეკონომიკაში 40%-ზე მაღალია. ყოველივე ეს მიუთითებს იმაზე, რომ პატიოსანი გადამხდელისათვის საკმაოდ, საგადასახადო წნეხთან გვაქვს საქმე. მაშასადამე, საქართველოს ლეგალურ ეკონომიკაში შექმნილი ეროვნული შემოსავლის უფრო დიდი მოცულობის გადანაწილება ხდება გადასახადების სახით, ვიდრე ეს მიჩნეულია ოპტიმალურად“³. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ საქართველოში და ასევე საბაზრო ეკონომიკის მქონე მრავალ ქვეყანაში დღ-ის, საშემოსავლო გადასახადის, მოგების გადასახადის და სოციალური გადასახადის განაკვეთები დაახლოებით ერთ დონეზეა დაწესებული, ზოგიერთ შემთხვევაში კი ისინი დასავლეთის ქვეყნებთან შედარებით უფრო დაბალია, რასაც მოწმობს #1 ცხრილში მოყვანილი მონაცემები.

ცხრილი #1

მოგებისა და საშემოსავლო გადასახადის განაკვეთები სხვადასხვა ქვეყანაში

ქვეყანა	მოგების გადასახადის განაკვეთი (%)	საშემოსავლო გადასახადის განაკვეთი (%)

საქართველო	20	12-20
რუსეთი	35-43	13
აშშ	15-34	14-28
კანადა	22-43	24-46
დიდი ბრიტანეთი	35	25-40
გერმანია	36-50	19-53
იტალია	36	10-50

მაგრამ ამ ფაქტიდან გამომდინარე არ შეიძლება გავაკეთოთ დასკვნა საგადასახადო ტვირთის თანასწორობაზე, იმიტომ რომ საქართველოსა და დასავლეთში ერთი და იგივე გადასახადებზე ერთ-თმანეთან დაახლოებული განაკვეთები გამოიყენება სხვადასხვა გადასახადის დასაბეგრი ბაზებისათვის. საქართველოში გადასახადის დასაბეგრი ბაზა ძირითადი გადასახადების მიხედვით გაცილებით ფართოა, რის შედეგადაც საგადასახადო ტვირთის მთლიანი სიდიდე უფრო მეტია, ვიდრე სხვა ქვეყნებში.

საქართველოში სამეწარმეო საქმიანობის წარმართვისათვის ხელსაყრელი პირობების შესაქმნელად სამრეწველო წარმოების სფეროში საგადასახადო რეჟიმი შედარებით ლოიალური უნდა იყოს იმ ქვეყნებთან შედარებით, რომელთაც საბაზრო ტიპის განვითარებული ეკონომიკა გააჩნიათ. წინააღმდეგ შემთხვევაში საქართველოს ეკონომიკა მოუფიქრებელი საგადასახადო გადაწყვეტილებების მძევლის როლში აღმოჩნდება და საგადასახადო შემოსულობათა დონის ზრდა ვერ უზრუნველყოფს წარმოების დაცემისა და საბიუჯეტო შემოსავლების კლების კომპენსირებას.

მეცნიერ-მკვლევართა და პრაქტიკოსთა დიდი ნაწილი მიუთითებს ცალკეული გადასახადების სახეების მიხედვით საგადასახადო განაკვეთის შემცირების აუცილებლობაზე წარმოების გასაფართოებლად სტიმულების შექმნის მიზნით. საგადასახადო ტვირთის შემცირების მომხრეები საზღვარგარეთის ქვეყნების გამოცდილებასა და წანამძღვრებზე დაყრდნობით აცხადებენ, რომ საგადასახადო

ტვირთის შემცირება არ მიგვიყვანს ყველა დონის ბიუჯეტებში საგადასახადო შემოსულობათა კლებამდე, არამედ გაზრდის კიდეც მათ მოცულობას. მათი ვარაუდით საგადასახადო განაკვეთების შემცირება გამოიწვევს საწარმო-სამეწარმეო საქმიანობის გამოცოცხლებას, დასაბეგრი შემოსავლების ლეგალიზაციის დონის ზრდას, რაც საგადასახადო განაკვეთის შემცირების მიუხედავად განაპირობებს საგადასახადო დაბეგრის ბაზის გაფართოებას. ზემოთ აღნიშნული შეხედულების მოწინააღმდეგეთა თვალსაზრისით, კი საგადასახადო დაბეგრის დონის შემცირებამ მოკლევადიან პერსპექტივაში შეიძლება გამოუსწორებელი ზარალი მიაყენოს ყველა დონის ბიუჯეტებს.

აუცილებელია ავლნიშნოთ, რომ მიუხედავად საქართველოში საგადასახადო ტვირთის თაობაზე მრავალი მტკიცებულების არსებობისა საგადასახადო წნეხის რეალური რაოდენობრივი შეფასებები იშვიათად გვხვდება. ამასთან, გამოთქმულ მოსაზრებებში ვლინდება გადასახადის შემცირების სურვილი საგადასახადო სისტემის მექანიზმებში ცვლილებების შეღწევის, ასევე გადასახადების სტრუქტურის, საგადასახადო განაკვეთების შემცირებით გამოწვეული სასურველი და არასასურველი შედეგების განაალიზების გარეშე. ჩვენი აზრით, აუცილებელია საგადასახადო ტვირთის შემცირების პრობლემისადმი კომპლექსური მიდგომა სახელმწიფოს, მწარმოებლების, მომხმარებლების ინტერესების გათვალისწინებით. ამასთან, საგადასახადო კოდექსში გადასახადების ცვლილებების თაობაზე აზრის ჩამოყალიბებასა და ნებისმიერი წინადადების შემოტანას წინ უნდა უსწრებდეს ქვეყანაში არსებული საგადასახადო ტვირთის ობიექტური, მიუკერძოებელი ანალიზი და მისი შესუსტების შესაძლებლობების განსაზღვრა ეკონომიკის ესოდენ აუცილებელ გამოცოხლებაზე სასურველი ზემოქმედების მოხდენის მიზნით.

საქართველოს საგადასახადო სიტემა და საგადასახადო პოლიტიკა ხელს ვერ შეუწყობს ეკონომიკის ეფექტიან განვითარებას, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას და საგადასახადო ბაზის გაფართოებას, ყოველივე ამისათვის აუცილებლად მიგვაჩნია ძირეული ცვლილებების შეტანა საგადასახადო კოდექსში საგადასახადო განაკვეთების ოპტიმიზაციის თვალსაზრისით და იმავდროულად საგადასახადო სამსახურის უფლებამოვალეობების გაზრდა-გაფართოება საგადასახადო სისტემის რეგულირებაში.

Лела Вахтадзе

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ОПТИМАЛЬНОГО РАСПРЕДЕЛЕНИЯ

НАЛОГОВОГО БРЕМЕНИ

В экономике Грузии вопрос оптимального распределения налогового бремени между налогоплательщиками остается одним из наиболее острых. Значительная часть ученых-исследователей и практиков указывает на необходимость сокращения налогового бремени по отдельным видам налогов в целях создания стимула для расширения производства.

Следует отметить, что несмотря на существование в Грузии множества доказательств налогового бремени, оценки реального количественного налогового пресса проводятся редко. При этом в высказываемых соображениях содержится желание сократить налоги без внесения изменений в механизмы налоговой системы, без анализа желательных и нежелательных результатов, вызванных сокращением налоговых ставок.

С нашей точки зрения, решение проблемы сокращения налогового бремени требует комплексного подхода с учетом интересов государства, предпринимателей, потребителей. При этом прежде чем сформулировать в налоговом кодексе мысль об изменении налогов и внести любые предложения необходимо провести объективный беспристрастный анализ налогового бремени и определить возможности его ослабления с целью оздоровления экономики страны.

Мы считаем, что действующая в Грузии система налогообложения не способна реализовать свой потенциал. Это обусловлено рядом причин, в частности такими, как: повышение общего уровня налогообложения, в

результате чего следует массовое уклонение предприятий от уплаты налогов, недостаточная обоснованность существования льгот на уплату налогов, высокий уровень неуплаты, необеспеченность предприятий денежными средствами, низкий уровень производства и потребления, высокая степень чувствительности налоговых стимулов; свое влияние они могут оказывать в условиях только устойчиво функционируемой, развитой экономики.

В целях создания благоприятных условий для предпринимательской деятельности в Грузии налоговый режим в промышленном производстве должен быть относительно лояльным по сравнению со странами с развитой экономикой рыночного типа.

В противном случае экономика Грузии окажется в роли заложницы необдуманных решений и рост налоговых поступлений не сможет обеспечить компенсацию падения производства и уменьшения доходов бюджета.

По нашему мнению, в современных условиях для достижения оптимального уровня налогового бремени политика государства должна быть направлена на обеспечение полной мобилизации налоговых поступлений всех уровней в бюджет, а также на развитие инвестиционной, производственной, социальной деятельности предприятий. Вместе с тем нужно учесть в целом величину налогового бремени, его распределение между производителями и потребителями.

1

ვლპაპავა, პოსტსოციალისტური კაპიტალიზმის პოლიტიკური ეკონომია და საქართველოს ეკონომიკა, თბ., 2002, გვ.243.

2

მესხია ი., ზასარია რ., საქართველოს საგადასახადოსისტემის სრულყოფის საკითხები, თბილისი, 2001, გვ.57.

3

ი.მესხია, რ.ზასარია., საქართველოს საგადასახადოსისტემის სრულყოფის საკითხები, თბ., 2001, გვ. 57-58.

საქართველოს მენეჯერების ასოციაცია
ASSOCIATION OF SCIENTISTS